

Gianni Valente: Charles de Foucauld - küldetés a mai pusztaságban

A XX. század első éveiben a francia irodalom és a mozgalmas élet egy szerelmesét, neves felfedezőjét tekinthetjük a múlt század egyik legmeghatározóbb keresztény alakjának. Charles de Foucauld-t, a szerzetest, aki az algériai pusztában egymaga épített tabernákulumokat, hogy odavigye Jézust azok közé, akik nem ismerték, nem keresték; akit éppen azok a tuaregek gyilkoltak meg, akik között csöndben és imádságban kívánt élni, anélkül, hogy egyet is kereszténnyé tett volna, ebben az évben az egyház boldoggá avatja.

Az egyre gyakoribb szentté avatások sorában Foucauld atya első látásra a különös szentek kategóriájába tartozik, akik a föld végső határáig is elviszik a kereszténységet. Valóban, az ő története megismételhetetlen, a lehelet és a felüdülés ajándéka. A *30Giorni* (Harminc nap) újság riportot készített *Walter Kasper* bíborossal, a Keresztények Egysége Pápai Tanácsa elnökével, aki többek között Charles de Foucauld-nak is régi barátja.

Ebben az évben boldoggá avatják Foucauld atyát. Éppen száz évvel ezelőtt, 1905-ben jutott el Tamanrasset-be, az algériai sivatagban kijelölt célpontjára. Kedves személyisége különleges helyet foglal el a keresztény ember, illetve a papi ember életében. Hogyan ismerte meg őt?

Kasper bíboros: Abban az időben, amikor a tübingeni egyetem teológiai karán voltam professzor, gyakran találkoztam egy papi csoporttal, akik tagjai, barátai voltak a "Jesus Caritas" közösségnek. Ezek olyan papok voltak, akik Charles de Foucauld lelkiségét követték. Rendszeresen részt vettem havi összejöveteleiken, amelyek különböző programokból tevődtek össze. Életalakítás, szentírási olvasmány és meditáció, az Eucharisztia ünneplése és imádata, végül pedig egy testvéri vacsora. Charles de Foucauld alakja lebilincselő. Én is voltam Algériában, a Hoggar hegységben, ahol annak idején élt, és ott, egy egyszerű, magányos, hegyi sátorban tartottam magamnak lelkigyakorlatot. Emlékszem, minden este meglátogatott egy fürgeszemű egérke, hogy kenyeremből egy keveset vegyen. Ott, Tamanrasset-ben, de másutt is, például Názáretben, vagy itt Rómában mindig megérintett Foucauld atya *Kis Testvéreinek* az élete, az ő evangéliumi szegénységben, a szegények között és az Eucharisztia imáadásában töltött életük. Ahhoz, hogy még jobban megértssem Foucauld atya lelkiségét, nagy segítséget jelentettek *René Voillaume* írásai. E spiritualitás néhány vonása belépett a Jézus Krisztusról szóló könyvembe is.

Azokban az években, amikor részt vett a "Jesus Caritas" csoport találkozóin, mi lepte meg Foucauld atyával kapcsolatban? Miért találta érdekesnek és aktuálisnak üzenetét?

Kasper bíboros: Ezekkel a papokkal a ferences nővéreknek egy Tübingen városán kívüli házában, igen szép környezetben találkoztam. Megindított a názáreti lelkiségnek az evangéliumi hitelessége, a csönd, Isten igéjének hallgatása, az Eucharisztia imádata, az élet egyszerűsége és a testvéri közösség. Később megértettem Charles de Foucauld tanúságtételének és példájának az aktualitását is a mai keresztények és általában a világban élő kereszténység számára. Számomra ő az egyik modellje annak a kereszténynek és annak az Egyháznak, amely nemcsak a Tamanrasset-ben lévő sivatagban, hanem a modern világ sivatagában él: az egyszerű keresztény jelenlét misszióján keresztül, amely az Istennel való imádságos kapcsolatban és az emberekkel való barátságban valósul meg.

A közvetlen eredményekből ítélve Foucauld atya elveszett ember volt. A pusztában töltött élete során nem voltak megtérések a tuaregek között. Mit sugall az ő életének válasza most?

Kasper bíboros: A zsidó filozófus és teológus, *Martin Buber* mondta, hogy az “eredmény” nem tartozik Isten nevei közé. Jézus Krisztusnak sem volt földi életében “eredménye”. Végző soron meghalt a kereszten és tanítványai, kivéve Jánost és édesanyját, Máriát, eltávolodtak tőle, elhagyták őt. Emberileg szólva Nagypéntek egy bukást jelentett. Nagypéntek tapasztalata részét képezi minden szent és minden keresztény ember életének. Ez a megállapítás nyújthat vigasztalást sok papnak, akik szenvednek a közvetlen eredmények híján, hiszen a mi nyugati világunkban – minden megtett lelkipásztori erőfeszítés ellenére – templomaink egyre üresebbek, a vasárnap és egyáltalán a társadalom egyre “kereszténytelenebb.” Sokaknak az az érzése, hogy süket füleknek prédikálunk. Ilyen nehéz helyzetben Foucauld atya példája nagy segítség lehet sok pap számára.

Milyen módon fejeződik ki ez a segítség?

Kasper bíboros: Meg kell tanulnunk, hogy nem a mi küldetésünkről van szó, hogy úgy mondjam, nem a mi missziós vállalkozásunkról, kulturális hegemoniáról, vagy egyfajta egyházi uralom kiterjesztéséről, amelynek stratégiáit a pedagógia, a pszichológia, a szervezés vagy más módszerek tökéletesítik és teszik elégségessé. Az biztos, hogy meg kell tennünk mindent, amit csak tudunk, és ezt alá kell támasztanunk modern módszerekkel is. Ám végül is Isten küldetéséről van szó, amelyet Jézus Krisztus által, a Szentlélekben hajt végre. Mi csak a befogadók vagyunk, és az eszközei annak, hogy Isten jelen kívánjon lenni. Végző soron ő az, akinek meg kell érintenie a szíveket, csak ő tudja megváltoztatni a szívet és megnyitni a szemet meg a fület. Így abban a jelenlétben, abban az imádságban, abban az egyszerű életben, szolgálatban, emberi barátságban, amelyben Charles de Foucauld a tuaregekkel élt, az Úr az, aki jelen van, és aki működik. Bízunk kell benne, és rá kell hagynunk a döntést, hogyan, mikor és hol akar meggyőzni embereket és népet gyűjteni maga köré.

Ez volt az, amit Foucauld atya saját személyes sorsában megélt.

Kasper bíboros: Egy 1897-ben készült elmélkedésében írta: “Minden a te műved volt, Uram, csak a tiéd... Te, Jézusom, üdvözítőm, te tettél mindent, bensőmben ugyanúgy, mint kívülem. Te vonzottál az erények felé a lélek szépségén keresztül, amelyben az erény úgy tűnt számomra, mint ami visszavonhatatlanul elrabolja a szívemet... Vonzottál az igazság felé, ugyanazon lélek szépségén át”. Persze Charles de Foucauld nem lehet az egyedüli mintaképe a misszióknak minden élethelyzetben, vannak más szent példaképek is, mint például *Xavéri Szent Ferenc*, *Daniele Comboni* és sokan mások, akik a misszionáriusnak egy-egy más típusát és karizmáját villantották fel. A missziós helyzetek igen változatosak, és ugyanígy a megválaszolható kihívások is. Ennek ellenére Foucauld atya a misszió példaképe számomra, nemcsak a pusztában a muzulmánok között, hanem a modern pusztaságban is. Jelképértékű az a tény, hogy *Lisieux-i Szent Teréz* lett a missziók védőszentje, ő, aki egy fiatal karmelita apáca volt, aki sohasem hagyta el a Kármelt, és sohasem volt egyetlen missziós vidéken sem, mégis megígérte, hogy halála után rózsasötét küld majd az égből.

A misszióba szólító meghívások nem másnak, mint ritkaságnak tűnnek. Sőt, gyakran nehezen megérthetőek, egyenesen idegesítő vállalkozások.

Kasper bíboros: Mi keresztények is korunk gyermekei vagyunk, tervezni, cselekedni, szervezni akarunk, ellenőrizni az eredményeket... Charles de Foucauld egy egészen más

megközelítést sugall nekünk: utánozni és élni a názáreti Jézus életét. Megkérdezhetnénk: Jézus számára a harminchárom évből a harminc Názáretben elrejtett év elveszett idő volt? A valóság, a mindennapi valóság, a rendes valóság az igazi hely a keresztény élet ajándékának kibontakozására. Erre az eltökélt szándékre emlékeztet az Egyházzal szóló dogmatikus konstitúció, a *Lumen Gentium* 31. pontja, amelyben a Zsinat a világi hívők küldetéséről szól, és azt mondja ki, hogy ők egy adott korban élnek, azaz a munka és más napi tevékenység rendes körülményei között. “Ott, mindennapi életük rendes körülményei között teszik láthatóvá Krisztust a hit, a reménység és a szeretet fényével”. Sokszor mintha téves elképzeléseink lennének a misszióban elkötelezett laikus hívőről. Talán egyházi alkalmazottnak kellene lennie, aki, amennyiben tud, részt vesz a pap feladataiban, aktívan, látható módon közreműködik a liturgiában, stb. Ám a leglényegesebb dolog megélni az Evangéliumot a hétköznapokban, az imádságban, a szeretetben, a türelemben, a szenvedésben. Testvérévé válni mindenkinek, meggyőződve arról, amit Szent Pál apostol mond: Isten igéje, ha meghalljuk, és megéljük, akkor sebesen halad és győzelmet arat!

Sokan elismerik, hogy a keresztények kisebbséget alkotnak. De azt is állítják, hogy pontosan ez ad munkát, tesz kreatívvá, élteti tevékenységünket. Oszítja ezt a véleményt?

Kasper bíboros: Igen is, meg nem is. Igen, ha a keresztények öntudatára ébrednek helyzetüknek, az új kihívásoknak, küldetésüknek. Nem elégedhetünk meg egy “status quoval”, és folytathatjuk az életünket úgy, mintha nem történt volna semmi. Ez érvényes főként Európa nyugati részére, amely mélységes önazonosság-krízisben él, míg korábban kifejezetten áthatotta a kereszténység. Európának fel kell ébrednie közömbösségéből, amely egy téves tolerancia. Más részről azonban, itt van annak veszélye, hogy úgy viselkedjünk, mint egy kisebbségi, vagy szektás lobby főszereplői. Ebben az értelemben nemet mondunk a harcias fanatizmusnak. Ezzel találkozhatunk sok régi és új szekta esetében, amelyek új kihívást jelentenek mindenütt a világon. A II. Vatikáni Zsinatból kiindulva fontos a párbeszéd, azaz a tisztelet magatartása azok felé, akik távolról érkeznek a közelünkbe, akiknek csekély kapcsolatuk van velünk, vagy távolságtartóak az egyházzal szemben. A modern kultúrával szemben is, amelynek törvényes autonómiáját elismerte a Zsinat, tiszteletet kell tanúsítanunk. Nem akarjuk, és nem tudjuk a hitet kikényszeríteni, mert az természete szerint nem lehet kieroszakolt. Így tanítja a Zsinat a *Gaudium et Spes* lelkipásztori konstitúciójában, az 1. pontban – megosztani az emberek örömeit, reményeit, szomorúságait és félelmeit, mindenekelőtt a szegényekkel és mindazokkal, akik szenvednek, s ezen a megosztáson keresztül tanúságot tenni a hitünkről.

Itt lép be Foucauld atya?

Kasper bíboros: Ez volt Charles de Foucauld tipikus magatartása. Elég, ha a tuaregekkel kialakult barátságára gondolunk, főként főnökükkel, *Musa ag Amastannal*. Semmit nem tett azért, hogy meggyőzze és prozelitává tegye. A maximum, amit tehetett: megközelíthetővé tette Krisztust, elvive a tabernákulumot a pusztaságba. Azután pedig nem állított fel előre gyártott stratégiákat. Egyszerűen élte a maga imádságos életét és dolgozott. Csak halála után lettek követői, azok, akik ma is a szegények között élnek, megosztva velük mindennapi tapasztalataikat.

Legutóbb, az Európa keresztény gyökereiről folytatott vitákban néhány világi gondolkodó is számon kérte az egyháztól, miért olyan félénk, amikor meg kell védenie, és elő kell terjesztenie az igazságot és az értékeket? Hogyan ítéli meg ezeket a vádakat? Vajon mit mondana erre Foucauld atya?

Kasper bíboros: Az egyház ellenes vádak egészében megalapozatlanok. A pápa és több európai püspöki kar világosan és határozottan kinyilvánította véleményét Európa keresztény önazonossága mellett. Ugyanakkor az is igaz, hogy egyházon belül, valóban, néhány körben megtalálható egy bizonyos félelem és gyengeség az igazság és a keresztény értékek védelmében, terjesztésében. Ez a magatartás gyakran a törékeny hitből fakad, amely elveszítette biztonságát, meghatározottságát, amely összekeveri a toleranciát a közömbösséggel. Charles de Foucauld nem hirdetett nagy szlogeneket: az ő magatartása egy egészen más meggyőződésből született. Ő egy megbízható, megélt hitből indult ki, amely önmagában, nagy szavak nélkül erős és bátor tanúságtétel, ugyanakkor alázatos is a keresztény üzenet és annak értékei tekintetében. A birtoklás igénye nélkül, kihívó magatartás nélkül. 1910 végén írta: “Jézus elég nekünk. Ott, ahol ő van, semmi sem hiányzik. Aki rábízta magát, az erős az ő legyőzhetetlen erejében”. Egy ilyen tanúságtétel elgondolkodásra készítet, kérdéseket vet fel, felébresztheti a csodálkozást, és ha Isten megadja a kegyelmet, még a vágyakozást is, hogy a keresztény értékek szerint osztozzunk ebben az életben. Valóban, az Európa keresztény önazonossága elleni támadásokat csak az értékek megélésével lehet kivédeni. Nem a szavak, hanem az élet az, ami meggyőz. Ezt írta Foucauld atya lelki vezetője, *P. Henri Huvelin* egyik levelében 1899. július 18-án: “Azzal teszünk jót, amik vagyunk, inkább, mint azzal, amit mondunk... Akkor teszünk jót, ha Isteni vagyunk, ha hozzá tartozunk!” Amikor ez megvalósul, akkor nem kell kitalálni helyette valami mást. Elegendő “ott maradni, ahol vagyunk, és hagyni, hadd járjon át Isten kegyelme; növekedni és lélekben kiegyensúlyozottnak lenni, megóvni magunkat a kikezdésektől”.

Néhányan még az elkövetett bűnökért való bocsánatkérést is a gyengeség kifejeződésének ítélték. Ön mit mond erről Foucauld atya üzenetének fényében?

Kasper bíboros: Charles de Foucauld-nak igaza volt, amikor bocsánatot kért a megtérése előtt elpazarolt életéért. Azt mutatja, hogy mindig lehetséges egy új kezdet, az isteni kegyelem segítségével. Mi is, minden Eucharisztia-ünnepségünket bűnbánati vallomással kezdjük. Ez teljességgel lehetetlen lenne egy pártnak, vagy gazdasági társulásnak, vagy más szervezetnek az összejövetelén. Amikor ezt tesszük, kifejezzük gyengeségünket. Ez őszinte gesztus, ugyanakkor megmutatjuk az irgalmasság és a megbocsátás keresztény üzenetének erejét, vagyis annak a lehetőségét, hogy Isten tud változást eredményezni és új kezdetet adni még egy olyan történetnek is, amelyből emberileg nincsen kiút és remény. Foucauld atya egyik elmélkedésében írta: “Nincsen olyan nagy bűnös, sem pedig olyan hatalmas bűntény, amelyben te ne kínálnád fel hangos szóval a Paradicsomot, amint azt a jobb latornak tetted, a jóakarát egy pillanatának árán”. Bocsánatot kérni tehát nem gyengeség, hanem erő, egy olyan reménység kifejezése, amely nem felejt, nem tagadja meg, és nem tagadja le a múltat, de ugyanakkor nem érzi magát a múlthoz kötve, és a jövőbe tud tekinteni. Bocsánatot kérni a keresztény szabadság kifejezése, szabadságé, amit mi Krisztusban ismertünk meg. Bocsánatot kérni nem egy korrekt politikai lépés, hanem az egyház természetéből és üzenetéből fakadó kötelesség.

Algériai tuaregjeinek mi közük van hozzánk, urbanizált emberekhez?

Kasper bíboros: Foucauld atya oda viszi Jézus Krisztust, “akik nem keresik”. Nem tévedünk, ha azt állítjuk, hogy bizonyos szempontból Algéria tuaregjeinek helyzete hasonlít a mi kortársainkéhoz az urbanizált valóságban, vagy még inkább a mi helyzetünkhöz, akkor is, ha a különbség nyilvánvaló. Ők anyagilag szegények, mi lelkileg vagyunk azok. Persze más a pusztaság. Ám a közös pont ott fedezhető fel, hogy sem ők, sem mi sehol “nem vagyunk igazán otthon”. Útban vagyunk, nomádok vagyunk. Azután közös a bennünk lévő letargia

érzése is. Gyakran meghatározott cél és remény nélkül vándorolunk. Olyan nép vagyunk tehát, akik között igen nehéz az evangélium hirdetése és a megtérés. Ebben a helyzetben Charles de Foucauld igényes prófétai választ ad nekünk. Az egyetlen lehetséges válasz: az evangéliumi élet, amely bemutatja az evangélium prófétai alternatíváját, és azt újból érdekessé és vonzóvá teszi. Charles de Foucauld világító személyiség, aki hiteles ellenpontja lehet az egyház elpolgáricosodása és unalmassá válása veszélyének.

A szegények voltak Foucauld atya számára Krisztus ígéretének elsődleges célzottjai. Nem tűnik úgy Önnek, hogy a szegények iránti szeretet előnyben részesítése lelanyhult?

Kasper bíboros: Jézus szerint a szegények és a kicsinyek Isten “előnyt élvező szeretettjei” és evangelizációjának címzettjei. Szent Pál is azt állítja, hogy az őskeresztény közösségben kevés gazdag volt, kevés bölcs, kevés hatalmas és kevés nemes ember. A II. Vatikáni Zsinat újra fölfedezte és magasra emelte ezt a szemléletet. A Zsinat után sokat beszéltek a szegények melletti döntés fontosságáról. A felszabadítás teológiája ebből az üzenetből táplálkozik, igaz sokszor ideológiai célok eszközévé vált, így lehet kétértelmű is. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az üzenet többé már ne lenne érvényes és aktuális. Éppen ellenkezőleg. Az emberiség nagyobb része a szegénység szintjének küszöbe alatt él. Ez igaz mindenekelőtt Afrikában, ahol Charles de Foucauld a szegények között élt. Azt kívánjuk, hogy az ő boldoggá avatása sürgető módon keltse új életre a szegénység kihívása abszolút ideológiamentes megközelítését, akár anyagilag, akár pedig lelkileg. Mutasson rá arra az evangéliumi válaszra, amelyet ő példamutatóan élt meg, s amelyet a modern világnak is adnia kell.

Charles de Foucauld érdekes modelljét nyújtja annak, hogyan lehet megvalósítani a keresztény ember, és az egyház misszióját nemcsak Tamanrasset sivatagjában, hanem a modern világ pusztaságában is: az egyszerű keresztény jelenlét küldetésén keresztül, az Istennel folytatott imádságban, és az emberekkel fenntartott barátságban!

(fordította: Pákozdi István)

Forrás: <http://www.charlesdefoucauld.hu/giannivalente.html>